

Ph.d.-kandidatutvalget ved Det humanistiske fakultet, UiB (Stip-HF)

Referanse: 2015/4671-KIH

Dato: 19.06.2015

Høring - Forslag til endring av universitets- og høyskoleloven og forslag til endring i egenbetalingsforskriften

Ph.d.-kandidatutvalget ved Det humanistiske fakultet, UiB (Stip-HF) viser til Det humanistiske fakultets invitasjon datert 20.05.2015 som inviterte oss til å komme med innspill om Kunnskapsdepartementets (KD) forslag til endring av universitets- og høyskoleloven og forslag til endring i egenbetalingsforskriften. Vi har i det følgende konsentrert oss om endringene som er foreslått under punkt 5 i høringsnotatet, «Beregning av tjenestetid for stipendiater».

Stip-HF stiller seg sterkt kritisk til forslaget om at tid til egen doktorgradsutdanning ikke skal regnes som tjenestetid i lov om statens tjenestemenn § 9 og 10. Årsaken til dette er for det første prinsipiell. Selv om det heter forskerutdanning vil vi minne om at doktorgradskandidater er ansatt ved institusjonene sine. Som ansatte har vi visse faglige rettigheter, og vi ser ikke at departementet i sin vurdering argumenterer tilstrekkelig for at vi skal behandles forskjellig fra andre ansatte.

Departementet ser ut til å operere med en forståelse av at doktorgradskandidater først og fremst er studenter under utdanning. Vi anser det for mer riktig å se oss som vitenskapelige ansatte – kategorien vi også sorterer under i UiBs systemer. Vi er engasjert i hovedsakelig individuelle prosjekter som skal munne ut i et todelt produkt: oss som forskere og et betydelig stykke grunnforskning innen våre respektive fagfelt. I så måte har vi betydelig mer til felles med for eksempel midlertidig ansatte forskere tilknyttet prosjekter enn med studenter. Det at vi i løpet av en treårig forskerutdanning også produserer 30 studiepoeng – en mengde som tilsvarer et halvt års arbeid for studenter – bør ikke brukes til å ta fra oss grunnleggende rettigheter som ansatte. At det lille mindretallet av doktorgradskandidater i Norge som er tilknyttet private institusjoner ikke har samme oppsigelsesvern som de som er tilknyttet offentlige institusjoner, bør heller ikke brukes som et argument for at vårt oppsigelsesvern bør svekkes.¹

¹ Det bør heller brukes som et argument for å styrke oppsigelsesvernet til doktorgradskandidatene ved private institusjoner.

Motstanden vår mot endringsforslaget har i tillegg til den prinsipielle siden også vesentlige pragmatiske innslag. For det første stiller vi oss sterkt tvilende til KDs påstand om at «(d)et foreslåtte tiltaket vil verken øke eller redusere antallet midlertidige ansettelser i sektoren». Departementet fører ingen argumenter for denne påstanden, og vi synes å finne et langt mer virkelighetsnært scenario i mindretallet i Rindal-utvalgets dissens til flertallets forslag om å ikke beregne tjenestetid i forskerutdanningen (2010; sitert [her](#)):

Forslaget vil ikke bidra til å redusere bruken av midlertidig tilsetting, men vil tvert i mot kunne øke det samlede omfanget av bruken av midlertidig tilsetting i sektoren. Forslaget innebærer at arbeidsgiver gis anledning til å tilsette doktorgradskandidater i midlertidig tilsetting i ytterligere tre år etter doktorgradsperioden før de oppnår rettigheter. Dette vil gjøre lengden på den midlertidige forskerkarrieren lengre enn tilfellet er i dag.

Dette standpunktet ble også fremhevet av Forskerforbundet i 2011, og det lå til grunn for at daværende regjering lot forslaget ligge.

For det andre stiller vi oss uforstående til KDs virkelighetsoppfatning i følgende påstand:

Dagens regelverk fører til at stipendiater ikke får kortvarige engasjementer rett etter endt utdanning, og institusjonene blir tvunget til å skyve en lovende kandidat fra seg, med mindre de har en fast stilling vedkommende kan søke på.

Her er det særlig to forhold å ta tak i. For det første gjelder det forestillingen om at «institusjonene blir tvunget til å skyve en lovende kandidat fra seg». Dette synes å implisere at «lovende» kandidater har en eller annen rettighet til å fortsette karrieren sin ved samme institusjon som de gjennomførte forskerutdanningen sin. Det finnes allerede en etablert ordning for å tilby lovende kandidater et videre karrieretrinn, nemlig postdoktorstillinger. Denne veien ble så klart snevret inn da Forskningsrådet i fjor sluttet å tildele midler til individuelle postdoktorprosjekter, men den er der likevel. For det andre frykter Stip-HF at å åpne for at institusjoner kan tilby «lovende» interne kandidater midlertidige stillinger kan fremme den allerede altfor utbredte praksisen med internrekruttering. Dette er et problem som den nåværende ordningen som en ikke intendert konsekvens bidrar til å sette visse hindringer for. Ved å redusere stipendiaters tjenestetid kan norske forskere dermed bli enda mer institusjonsbundet og enda mindre mobile enn vi allerede er.

Vi anerkjenner at dagens regelverk kan ha uheldige konsekvenser for enkelte kandidater som blir nedprioritert i søknadsprosesser fordi arbeidsgiver frykter å måtte tilby dem fast jobb. Etter å ha forhørt oss med både Forskerforbundet og Norsk Tjenestemannslag har vi imidlertid fått inntrykk av at slike nedprioriteringer nesten ikke forekommer. Vi ønsker

derfor først og fremst å beholde dagens regelverk. Vi ser imidlertid at dagens regelverk kan virke noe utydelig i forhold til stipendiaters status, hvor vi både er under utdanning og ansatt som forskere, og vi åpner derfor for en presisjon av regelverket om stillingsvern for stipendiater.

Ellers har Stip-HF et spørsmål til punkt 4 i høringsnotatet, om krav om lovlig opphold som vilkår for studierett. I et avsnitt som handler om studenter, på side 6 i notatet, står følgende setning: «På post doc-nivå var det 159 innvilgelse og ett avslag.» Her lurar vi på hvorfor postdoktorstillinger er relevante for en sak om studierett? Postdoktorer er da vitterlig ansatte ved institusjoner, og faller vel da heller under bestemmelser for arbeidstillatelse heller enn oppholdstillatelse for studier?

For øvrig ser vi heller ikke at departementet gir overbevisende argumenter – eller noen argumenter i det hele tatt – for hvorfor lovlig opphold skal være et vilkår for studierett. Vi stiller også spørsmål ved de personvernmessige sidene ved å skulle knytte to så store databaser som FS og UDIs register opp mot hverandre.

Siden Stip-HF er det fagpolitiske organet for ph.d.-kandidatene ved HF og en av veldig få interesseorganisasjoner for stipendiater ved UiB, ønsker vi at våre synspunkter blir reflektert – eller i det minste referert i det endelige høringsutspillet fra UiB sentralt.

Stip-HF